

Säkrare snöskottning

En broschyr om säkrare snöskottning från tak



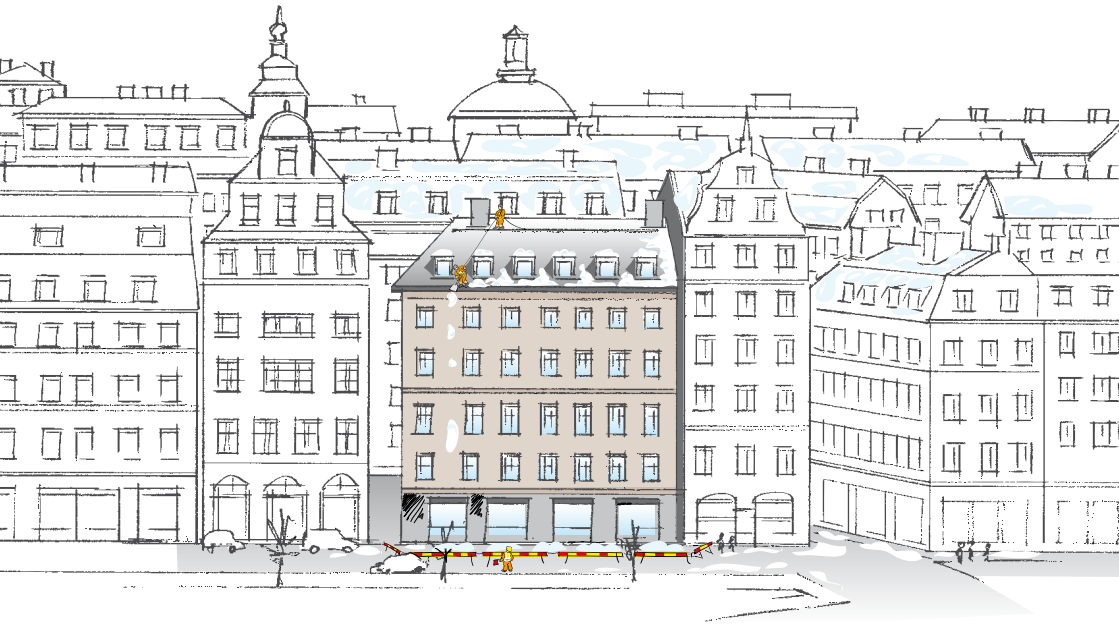


Innehållsförteckning

| | |
|---|----|
| Snöskottning från tak är ett riskfyllt arbete | 3 |
| Ansvar för företag som skottar tak | 4 |
| Arbetstagarens ansvar | 4 |
| Personligt fallskydd | 5 |
| Det samspelta arbetslaget | 5 |
| Säkrare snöskottning | 6 |
| Snöoras/lavinfara | 8 |
| Arbete på låglutande tak | 9 |
| Avspärrning av riskområde | 10 |
| Vikten av signalsystem | 11 |
| Skador på tredje man | 11 |

Broschyren är framtagen i samråd med Plåt- och Ventilationsbranschernas Centrala Arbetsmiljökommitté.

Syftet med denna skrift är att förbättra säkerheten för de personer som utför snöskottning från tak.



Snöskottning från tak – ett riskfyllt arbete

Snö och is som rasar från tak har orsakat många allvarliga olyckor.

Att arbeta på tak är alltid riskfyllt, men på vintern gör is och kyla att det blir extra farligt. Arbete på lutande och halt underlag med enbart personlig skyddsutrustning ger dessutom stor påfrestning på kroppen. Därför är det viktigt att taket har godkända fasta tillträdes- och skyddsanordningar att förankra säkerhetslinor i. De som arbetar på tak är också beroende av pålitliga arbetskamrater.

Bestämmelser om planering och utförande av snöskottning på tak finns i reglerna om byggnads- och anläggningsarbete, AFS 1999:3

Ansvaret för företag som skottar tak

Ett företag som åtar sig att skotta snö från hustak ska agera utifrån sitt arbetsmiljöansvar enligt arbetsmiljölagen (SFS 1977:1160) och upprätta en skriftlig riskbedömning enligt systematiskt arbetsmiljöarbete AFS 2001:01, 8 §.

Arbetsgivarens ansvar

En arbetsgivare som åtar sig snöskottning från hustak har följande skyldigheter:

- Undersöka taken innan anställd personal påbörjar sitt arbete.
- Förvissa sig om att takets säkerhetsanordningar är i gott skick. Det kan ibland finnas anledning till att ställa kompletterande krav på taksäkerheten.
- Informera de som ska utföra snöskottningen om riskerna i arbetet.
- Förvissa sig om att arbetstagarna har kunskaper och nödvändig kännedom om vad de måste iaktta för att undgå riskerna.
- Tillhandahålla för arbetet lämplig och godkänd personlig skyddsutrustning – fallskydd, skyddshjälm, skyddsglasögon – samt kontrollera att utrustningen används.
- Tillhandahålla signalväst samt kommunikationsutrustning för taksrottare och vakt när det behövs.

En mycket viktig säkerhetsfaktor är att arbetet utförs av ett samspelt arbetslag med två yrkeskunniga personer på taket och minst en trafikvakt på gatan/marken.

Det är också mycket viktigt att arbetet leds av personal med stor takvana.

Arbetstagarens ansvar

Arbetstagaren ska följa de regler som gäller, använda de skyddsanordningar som finns och iaktta den försiktighet som krävs. Innebär arbetet omedelbar och allvarlig fara för liv och hälsa ska arbetstagaren omedelbart underrätta arbetsgivaren eller skyddsombudet om detta. I väntan på besked har man rätt att avbryta arbetet.

Personligt fallskydd – en livförsäkring

- Kontrollera säkerhetsseleens sömmar och att övriga detaljer är oskadade.
- Kontrollera att lina och justeringsanordning är oskadade och fungerar.
- Selar och linor ska förvaras upphängda torrt, mörkt och ventilerat.
- Utrustning som har skärskador, trasiga sömmar, mekaniska fel eller rostangrepp ska kasseras.
- Lina som varit utsatt för fritt fall över takkant ska kasseras.

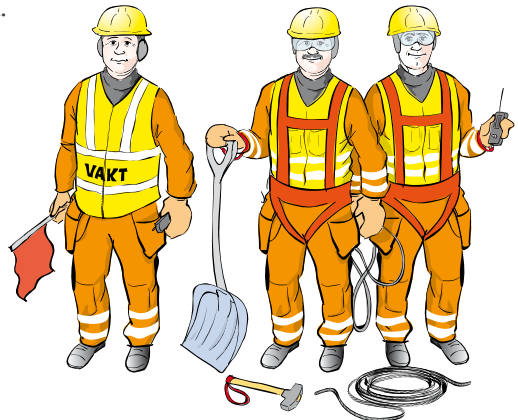
Det samspelta arbetslaget

”Personen på gatan”

Ska vara utrustad med skyddshjälm, signalväst och signalanordning samt kommunikationsutrustning till skottarna på taket; visselpipa, siren eller telefon.

”Personerna på taket”

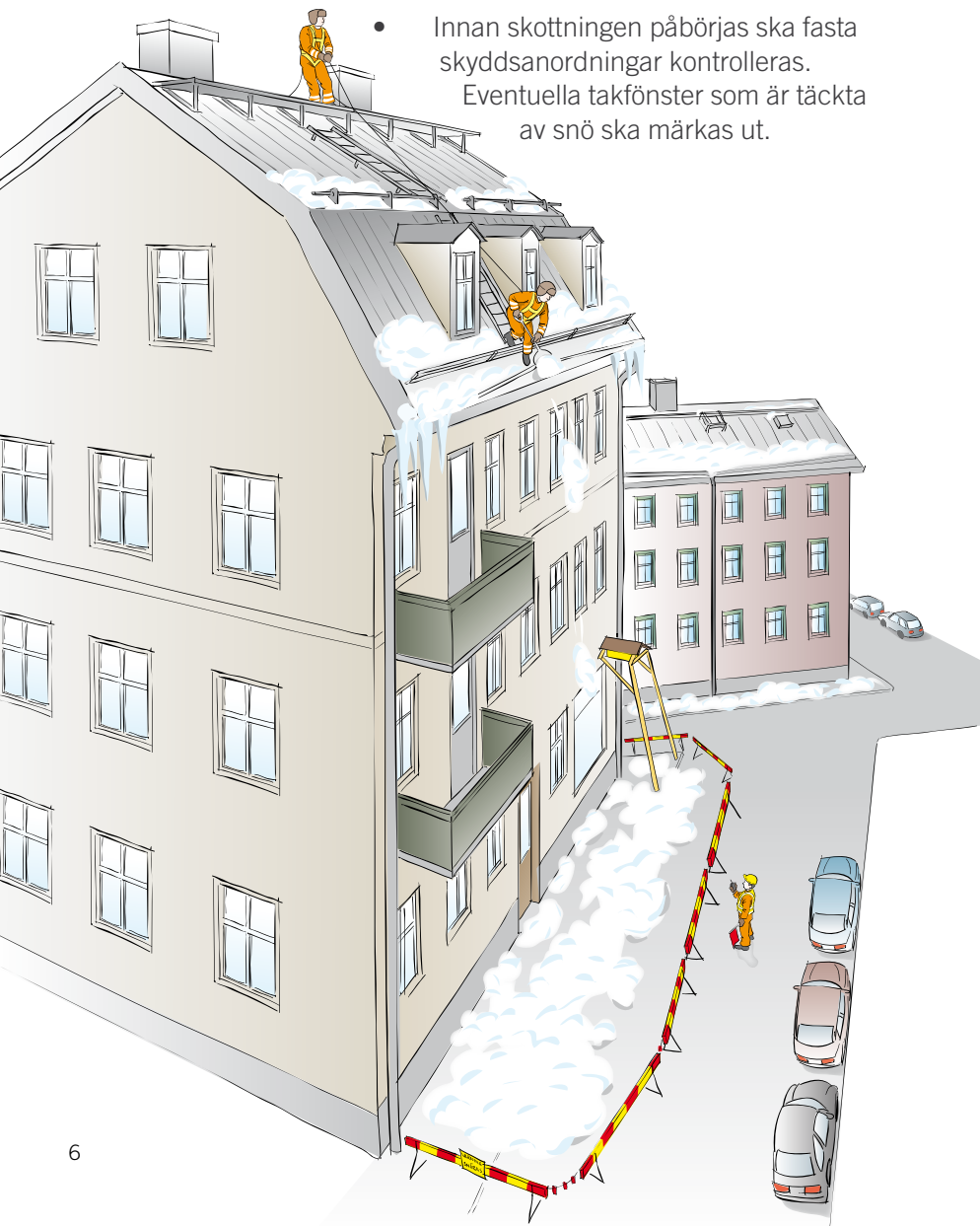
Ska vara utrustade med lina och säkerhetssele, ögonskydd mot is-splitter, snöskyffel med handlovsrem, lätt slägga med handlovsrem för att spräcka is samt varma, smidiga kläder, lämpliga skor och kommunikationsutrustning till vakten på gatan.



Säker snöskotning av tak

- Först måste arbetslaget få information om tillträdesvägar och få nycklar till takplan. Kontrollera om värmekablar finns monterade i vattengångar. I så fall måste det finnas en varningsskylt om värmekablar vid uppstigningsstället till taket.

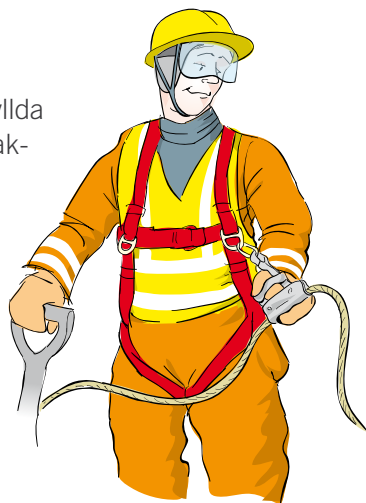
- Innan skotningen påbörjas ska fasta skyddsanordningar kontrolleras. Eventuella takfönster som är täckta av snö ska märkas ut.



- Beroende på taklutning och fasadhöjd ska taket vara försett med fasta tillträdes- och skyddsanordningar som förankringspunkter för lina. Om fasadhöjden är minst 8 m och taklutningen 6° eller mer bör det finnas gångbryggor längs hela taknocken.
- Vid snöskottningen ska det normalt vara två personer på taket. En person flyttar förankringspunkt för linan och håller linan sträckt, medan den andre utför snöskottningen. Den person som inte skottar ska alltid ha signalkontakt med trafikvakten på gatan/marken för att undvika olyckor.
- Båda personerna på taket ska vara förankrade innan snöskottningen påbörjas. På mycket branta tak, 45° eller mer, kan det krävas ytterligare lina som extra säkerhet.
- Handverktyg, såsom spadar och lätt slägga för att spräcka is, bör ha handlovsrem för fastsättning så att de inte ofrivilligt glider ner från taket och utgör en riskfaktor.
- Vid spräckning av is krävs skyddsglasögon.

Om taket är försett med fotrännor, som är fyllda med snö och is samt hängande istappar i takfoten, kan renskottning av rännor och borttagning av istappar ske först, så kallad "partiell skottning" om fastighetsägaren begär det.

Detta är möjligt om taket också har ett snöräcke monterat cirka en meter ovanför fotrännan samt en fallstege monterad från nock till fotrännan, på varje takfall. I annat fall kan snö och is glida ner i fotrännan igen.



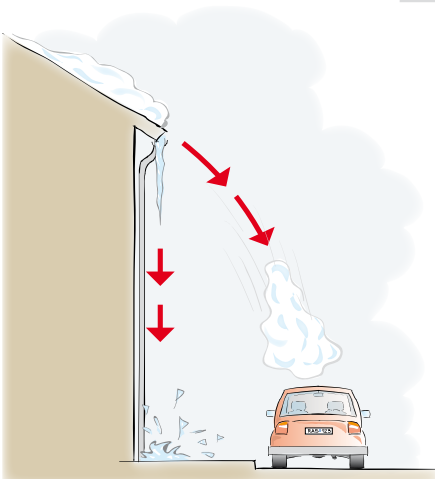
Snöras och lavinfara

På sadeltak påbörjas snöskottningen vid taknock så att man undviker att dras med, om snö och is rasar av taket. Snöskottarna kan även förorsaka så kallad "snölav" genom att de går på taket. Tak med lutningar mellan 18° och 45° utgör störst risk för snöras/snölaviner.

Takets läge i förhållande till väderstreck samt solinstrålning påverkar också risken för snöras samt isbildning i rännor och rör.

Tänk på att...

... samarbetet mellan snöskottarna uppe på taket är en mycket viktig säkerhetsfaktor. Linan ska hållas sträckt och vara infäst rakt ovanför personen som skottar.



Tänk också på att...

... istappar faller rakt ner med stor kraft. Snö glider ner utefter taket och kan då landa längre ut från huset.

Låglutande tak under 6°

Tak med låg lutning kan få snölaster som är tyngre än vad takkonstruktionen klarar och måste därför skottas. Här kan flera personer utföra snöskottningen. För att undvika för stora punktlaster på takkonstruktionen används lämpligen snösläddar som kan förflytta snön direkt till takkanten och tippas. Om byggnadens fasadhöjd är högre än 3 meter bör taket, oavsett taklutning, ha förankringsanordning – minst öglor. Linan får aldrig vara så lång, från förankringspunkt till infästning i snöskottarens sele, att denne kan falla utanför takkanten.

Ta hänsyn till pendeleffekten vid sneddrag! Förankra så nära vertikallinjen som möjligt. En säkerhetslina vid takarbete får normalt inte vara längre än 10 meter.

Med hjälp av en justeringsslås kan skottaren själv ställa in rätt arbetslängd på säkerhetslinan.

OBS! Använd säkerhetssele, ej midjebälte.



Avspärning av riskområde

Vid risk för nedfallande is och snö samt vid snöskottning från hustak kan åtgärder behöva vidtas för att skydda personer och egendom. Detta kan ske genom avspärning av riskområdet. Vakt på gatan ska bära varselkläder och reflexer samt skyddshjälm. Vakten ska på ett enkelt sätt kunna ha kontakt med snöskottarna på taket.

Snöskottning från tak ställer stora krav på avskärmning, skyltning och säkerhetsvakt.



Viktigt med ett bra signalsystem

Signalerna mellan snöskottarna på taket och trafikvakten på gatan är mycket viktiga för att undvika olyckor.

Signalerna måste gå fram klart och tydligt. För att klara detta behövs visselpipa, siren, telefon eller kommunikationsradio.

Alla i snöskottarlaget måste veta hur signalerna ska tolkas. För att snö och is ska kunna tas ner på ett säkert sätt från tak sänds följande signaler:

En signal – Stopp!

Två signaler – Kom igen!

Skador på tredje man

Skador på boende och allmän egendom regleras inte i arbetsmiljölagens bestämmelser. Företaget som skottar kan dock bli ansvarig enligt annan lagstiftning.

Om allt görs rätt från början till slut behöver det inte inträffa några olyckor.



**Fler exemplar av denna
trycksak beställs från**

Arbetsmiljöverkets
publikationsservice

112 79 Stockholm

Tel: 010-730 90 00

www.av.se

Best nr **ADI 660** Vår vision: Alla vill och kan skapa en bra arbetsmiljö

